

Vuxenutbildning

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 63 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2004 om olika vuxenutbildningsfrågor.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga yrkanden.

Yrkandena handlar om rätt till gymnasial vuxenutbildning, översyn av vuxenutbildningen, jämställdhet, funktionshindrade inom vuxenutbildningen, ökat antal platser inom kvalificerad yrkesutbildning (KY) och ansökningstiden för KY, yrkeshögskola, validering, förändringar av svenskundervisning och vuxenutbildning för invandrare samt införande av vissa yrkesutbildningar. I huvudsak hänvisar utskottet till tidigare ställningstaganden, till pågående insatser eller till utrednings- eller beredningsarbete.

Reservationer finns från Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet och Centerpartiet.

Folkpartiet och Vänsterpartiet har också lämnat särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Utskottets överväganden	8
Övergripande frågor	8
Funktionshindrade inom vuxenutbildningen	9
Jämställdhet.....	11
Kvalificerad yrkesutbildning	12
Yrkeshögskola.....	14
Vissa yrkesutbildningar för vuxna.....	15
Validering.....	18
Svenskundervisning för invandrare (sfi).....	18
Vuxenutbildning för invandrare	21
Övriga frågor	22
Reservationer.....	24
1. Rätt till gymnasial vuxenutbildning (punkt 1) – fp, kd, c	24
2. Översyn av vuxenutbildningen (punkt 2) – fp, kd, c	24
3. Rätt till vuxenutbildning på grundläggande nivå för funktionshindrade (punkt 3) – m, fp, kd, c	25
4. Tillgång till utbildning för funktionshindrade (punkt 4) – kd.....	25
5. Jämställdhet (punkt 5) – v	26
6. Utbudet av kvalificerad yrkesutbildning (punkt 6) – m.....	27
7. Utbudet av kvalificerad yrkesutbildning (punkt 6) – c	27
8. Översyn av den kvalificerade yrkesutbildningen (punkt 8) – m, fp.....	28
9. Yrkeshögskola (punkt 9) – fp	28
10. Yrkeshögskola (punkt 9) – kd.....	29
11. Utbildning med inriktning mot företagande (punkt 11) – m, kd.....	29
12. Utbildning av undersköterskor (punkt 12) – kd.....	30
13. System för att konkurrensutsätta sfi (punkt 15) – m, fp, kd.....	30
14. Uppläggningsen av svenskundervisning för invandrare (punkt 16) – m, fp, c	31
15. Uppläggningsen av svenskundervisning för invandrare (punkt 16) – kd.....	32
16. Vuxenutbildning för invandrare (punkt 18) – m.....	32
17. Vuxenutbildning för invandrare (punkt 18) – kd.....	33
18. Lärlingsutbildning (punkt 19) – m.....	33
19. Betyg inom folkbildningen (punkt 20) – m, kd	34
Särskilda yttranden.....	35
1. Översyn av vuxenutbildningen (punkt 2) – v	35
2. Utbudet av kvalificerad yrkesutbildning (punkt 6) – fp.....	35
3. Lärlingsutbildning (punkt 19) – fp.....	35

Bilaga
Förteckning över behandlade förslag36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Rätt till gymnasial vuxenutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub258 yrkande 29,
2004/05:Ub275 yrkande 6 och
2004/05:Ub471 yrkande 1.

Reservation 1 (fp, kd, c)

2. Översyn av vuxenutbildningen

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub275 yrkande 9,
2004/05:Ub440 yrkande 14 samt
2004/05:Ub471 yrkandena 3 och 4.

Reservation 2 (fp, kd, c)

3. Rätt till vuxenutbildning på grundläggande nivå för funktionshindrade

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub258 yrkande 26,
2004/05:Ub275 yrkande 14 och
2004/05:Ub479 yrkande 8.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

4. Tillgång till utbildning för funktionshindrade

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub471 yrkande 2 och
2004/05:Ub504.

Reservation 4 (kd)

5. Jämställdhet

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub268 yrkandena 1–3.

Reservation 5 (v)

6. Utbudet av kvalificerad yrkesutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub275 yrkande 8,
2004/05:Ub429,
2004/05:Ub436 yrkande 5,
2004/05:Ub463 och
2004/05:Ub467.

Reservation 6 (m)

Reservation 7 (c)

7. Ansökningar om kvalificerade yrkesutbildningar

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub399.

8. Översyn av den kvalificerade yrkesutbildningen

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub204.

Reservation 8 (m, fp)

9. Yrkeshögskola

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub286 yrkande 4,
2004/05:Ub354 yrkandena 1 och 2,
2004/05:Ub378 yrkande 6 samt
2004/05:Ub440 yrkandena 7–11 och 13.

Reservation 9 (fp)

Reservation 10 (kd)

10. Hantverksutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub249,
2004/05:Ub262 yrkandena 1 och 2,
2004/05:Ub265,
2004/05:Ub294 samt
2004/05:T335 yrkande 10.

11. Utbildning med inriktning mot företagande

Riksdagen avslår motion
2004/05:N393 yrkande 28.

Reservation 11 (m, kd)

12. Utbildning av undersköterskor

Riksdagen avslår motion
2004/05:So605 yrkande 14.

Reservation 12 (kd)

13. Vuxenutbildning för vissa andra yrken

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub221,
2004/05:Ub346,
2004/05:Ub377 och
2004/05:Kr254 yrkande 3.

14. Validering

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub471 yrkande 5,
2004/05:Ub498 och
2004/05:Sf365 yrkande 6.

15. System för att konkurrensutsätta sfi

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub224,
2004/05:Ub246 yrkande 1,
2004/05:Ub258 yrkande 28 och
2004/05:Sf237 yrkande 10.

Reservation 13 (m, fp, kd)

16. Uppläggningsen av svenskundervisning för invandrare

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub209 yrkande 3,
2004/05:Ub246 yrkande 2,
2004/05:Sf360 yrkande 12 och
2004/05:Sf365 yrkandena 2–4.

Reservation 14 (m, fp, c)

Reservation 15 (kd)

17. Sex- och samlevnadsundervisning inom sfi

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub278 och
2004/05:So250 yrkande 4.

18. Vuxenutbildning för invandrare

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub436 yrkande 8 och
2004/05:Sf365 yrkande 5.

Reservation 16 (m)

Reservation 17 (kd)

19. Lärlingsutbildning

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub436 yrkande 6.

Reservation 18 (m)

20. Betyg inom folkbildningen

Riksdagen avslår motion
2004/05:Kr358 yrkande 14.

Reservation 19 (m, kd)

21. Utbildningar inom integrativ medicin

Riksdagen avslår motion
2004/05:So432 yrkande 3.

Stockholm den 17 februari 2005

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Ulf Nilsson (fp), Inger Lundberg (s), Sten Tolgfors (m), Majléne Westerlund Panke (s), Agneta Lundberg (s), Inger Davidson (kd), Nils-Erik Söderqvist (s), Margareta Pålsson (m), Louise Malmström (s), Ana Maria Narti (fp), Sören Wibe (s), Tobias Billström (m), Mikael Damberg (s), Mikaela Valtersson (mp) och Håkan Larsson (c).

Utskottets överväganden

Övergripande frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om rätt till gymnasial vuxenutbildning samt om utredning av vuxenutbildningen. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden och till pågående översyn. Jämför *reservationerna 1 (fp, kd, c)* och *2 (fp, kd, c)* samt *särskilt yttrande 1 (v)*.

Motionerna

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub258 yrkande 29 att de som inte läst in ett fullständigt gymnasieprogram skall ges rätt att läsa in motsvarande utbildning som vuxen, så att de når allmän behörighet att läsa på högskolan. För närvarande är den möjligheten beroende av var man bor eftersom kommunerna själva får bestämma utbudet för vuxna som vill läsa på gymnasienivå. Även Kristdemokraterna vill i motion 2004/05:Ub471 yrkande 1 att **rätten till utbildning för vuxna** bör utsträckas och gälla inte bara grundläggande utbildning utan även utbildning motsvarande **gymnasienivå**. Man framhåller att om en ökad andel av befolkningen uppnår gymnasiekompetens blir också antalet personer som kan fortsätta till högskolan större. Centerpartiet menar i motion 2004/05:Ub275 yrkande 6 att perspektivet livslångt lärande innebär ett starkt behov av att spränga gränser mellan olika politikområden, såsom utbildningspolitik, socialpolitik, näringspolitik och arbetsmarknadspolitik. Det behövs dels en stor öppenhet för former och metoder att söka upp studerande med olika erfarenhetsbakgrund och motivation, dels satsningar inom det livslånga lärandet som en del av en satsning på tillväxt och utveckling. Insatser för en stärkt vuxenutbildning och ett livslångt lärande bör göras tillgängliga även på gymnasienivå.

Kristdemokraterna framhåller i motion 2004/05:Ub471 att en strategi och struktur behövs för vuxenutbildningen, och motionärerna är kritiska till att regeringen återkommande gör riktade men tillfälliga satsningar på vuxenutbildningen i stället för att bygga upp beständiga och hållbara strukturer (yrkande 4). En parlamentarisk **utredning** för att utarbeta en strategi **för vuxenutbildningen** bör tillsättas. Enligt Kristdemokraterna behövs en infrastruktur för utbildning av vuxna som inrymmer alla typer av formell utbildning, från studiecirklar och arbetsmarknadsutbildningar till högskolekurser och kvalificerad yrkesutbildning i yrkeshögskola (yrkande 3). I motion 2004/05:Ub440 yrkande 14 förutsätter Kristdemokraterna att den samlade översynen av vuxenutbildningen som riksdagen beslutat om blir parlamentariskt sammansatt. Centerpartiet efterlyser i motion 2004/05:Ub275 yrkande 9 en översyn och en samordning mellan de eftergymnasiala yrkesutbildningarna eftersom det inte

alltid är helt klart hur de olika yrkesutbildningarna värderas om den studerande vill läsa vidare och inte heller hur vissa av dem finansieras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Reglerna om vuxenutbildning finns i 11 kap. skolagen (1985:1100). Varje kommun ansvarar för att de invånare som har rätt till grundläggande vuxenutbildning och önskar delta i den också får göra det (8 § och 10 §). När det gäller gymnasial vuxenutbildning föreskrivs att kommunerna skall erbjuda sådan och att de därvid skall sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov (17 §). Riksdagen har tidigare behandlat yrkanden om en ovillkorlig rätt till gymnasial vuxenutbildning, senast vid förra riksmötet (bet. 2003/04:UbU8). Utskottet hänvisade då till det arbete som pågår inom Regeringskansliet med framtagandet av en ny skollag. Enligt uppgift från Regeringskansliet är avsikten att förslag till ny lagstiftning skall presenteras för riksdagen under hösten 2005. Utskottet anser att riksdagen bör avvakta regeringens förslag. I sammanhanget vill utskottet, liksom tidigare, understryka att om en rättighetslagstiftning skall omfatta också gymnasial vuxenutbildning måste konsekvenserna av och kostnaderna för denna lagstiftning utredas noggrant.

Utskottet föreslog i mars 2004 att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om att en översyn av den eftergymnasiala yrkesutbildningen skulle göras (bet. 2003/04:UbU8). Utskottet ansåg att bilden av den eftergymnasiala yrkesutbildningen var svåröverskådlig och besvärlig att få ett helhetsgrepp om. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag. En arbetsgrupp tillsattes i juni 2004 (U2004/2404/DK) av chefen för Utbildningsdepartementet med uppgift att analysera utbudet av eftergymnasial yrkesutbildning. Arbetsgruppen skall enligt riktlinjerna redovisa sitt arbete till regeringen senast den 28 februari 2005. Utskottet anser att riksdagen bör avvakta arbetsgruppens arbete och den fortsatta beredningen av detta.

Funktionshindre inom vuxenutbildningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om funktionshindre inom vuxenutbildningen med hänvisning till pågående och planerade insatser.

Jämför *reservationerna 3 (m, fp, kd, c) och 4 (kd)*.

Motionerna

Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet föreslår att **utvecklingsstörda** vuxna skall få samma **rätt till vuxenutbildning på grundläggande nivå** som andra vuxna. Folkpartiet understryker i motion 2004/05:Ub258

yrkande 26 att det är ett mycket allvarligt problem att vuxna utvecklingsstörda inte har denna rätt och att en sådan rätt genast måste införas. I motion 2004/05:Ub479 yrkande 8 vänder sig också Kristdemokraterna mot att vuxna som har gått i särskola som barn inte har samma rätt till grundläggande utbildning som andra vuxna. Man menar att detta är en diskriminering av en grupp medborgare och att rätten bör gälla alla. Också Centerpartiet anser i motion 2004/05:Ub275 yrkande 14 att vuxna som gått i särskola som barn bör ha tillträde till vuxenutbildning efter samma principer som övriga vuxna.

Funktionshindrades tillgång till vuxenutbildning behandlas i två motioner. Kristdemokraterna framhåller i motion 2004/05:Ub471 yrkande 2 att det finns uppenbara problem för studerande med olika typ av funktionshinder att få en utbildningssituation som är anpassad efter deras behov. Man menar att människor med funktionshinder av olika slag skall ha lika möjligheter och samma rätt till en lika högkvalitativ utbildning som övriga medborgare. I motion 2004/05:Ub504 (fp) föreslås att en utvärdering av utbildningsinsatser för funktionshindrade skall genomföras. Kommunerna har enligt motionären ofta dålig kunskap om hur man skapar tillgänglighet för dessa elever.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utskottet vill framhålla vikten av att det livslånga lärandet omfattar alla i enlighet med riksdagens beslut våren 2001 om mål och strategi för utveckling av vuxnas lärande (prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 229). Målet för utvecklingen av vuxnas lärande är att alla vuxna skall ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning. En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har föreslagit ändringar i skollagen med utgångspunkt i detta mål och vidhängande strategi (Ds 2002:66). Målet föreslås dock i huvudsak vara oförändrat. Arbetsgruppens förslag bereds nu tillsammans med Skollagskommitténs förslag om ny skollag (SOU 2002:121, *Skollag för kvalitet och likvärdighet*).

När det gäller yrkandena om utbildning för vuxna med utvecklingsstörning har Carlbeck-kommittén i sitt slutbetänkande *För oss tillsammans – Om utbildning och utvecklingsstörning* (SOU 2004:98) föreslagit en rad förändringar i skollagens regler om vuxenutbildning för utvecklingsstörda, bl.a. att vuxna med utvecklingsstörning får rätt till utbildning på grundläggande nivå. Betänkandet remissbehandlas för närvarande och beredningen kommer därefter att fortsätta inom Regeringskansliet. Riksdagen bör avvakta denna beredning.

I propositionen *Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen* anförde regeringen att en av de grundläggande principerna i svensk handikappolitik är den s.k. ansvars- och finansieringsprincipen. På en övergripande nivå betyder detta att de medel som avsätts för vuxenutbildningen i princip skall täcka kostnader även för studerande med funktionshinder. Varje utbildningsanordnare skall enligt denna princip göra utbildningen tillgänglig för de

studerande som har rätt att ta del av utbildningen. Som utskottet tidigare framfört är det viktigt att denna princip upprätthålls. Det närmare ansvaret för funktionshindrades tillgång till vuxenutbildning måste ligga på utbildningsanordnaren. Vidare har Skolverket fått i uppdrag av regeringen att redovisa implementeringen av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken. Myndigheten skall inom ramen för sitt sektorsansvar göra en analys i syfte att belysa de faktorer inom skolsektorn som påverkar möjligheterna att uppnå de handikappolitiska målen. Här är tillgängligheten naturligtvis en viktig fråga. Analysen skall lämnas senast den 15 september 2005. Utskottet vill också peka på Skollagskommitténs förslag att statens sanktionsmöjligheter mot offentliga skolhuvudmän utökas.

Jämställdhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena med hänvisning till planerade insatser från regeringen.

Jämför *reservation 5 (v)*.

Motionen

Vänsterpartiet konstaterar i motion 2004/05:Ub268 yrkande 1, efter en genomgång av de myndigheter som har ett ansvar för att bidra till att uppfylla målet för vuxnas lärande i den del som avser främjande av jämställdhet, att detta ansvar inte har fått något genomslag i verksamheten. Vänsterpartiet pekar vidare på att Nationellt kompetenscentrum för vuxnas lärande, Encell, har i uppdrag att främja samverkan, sprida kunskap, initiera projekt och bedriva forskning och utveckling med avseende på vuxnas lärande; dock saknas helt hänvisningar till kön, jämställdhet, genus och liknande. I yrkande 2 föreslås därför att Encell får ett särskilt uppdrag att bedriva och initiera forskning och projekt om jämställdhet och vuxnas lärande samt att sprida kunskap om detta. Vänsterpartiet framhåller i yrkande 3 att kunskap om genus och jämställdhet skall vara ett kvalitetskriterium för eftergymnasial yrkesutbildning. Genom tillägg om att utbildningarna skall ge kunskap i dessa frågor i förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildning respektive lagen om kvalificerad yrkesutbildning skulle huvudmännen och utbildningsanordnarna behöva redovisa vad man gör i dessa frågor i sin kvalitetsredovisning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

I resultatredovisningen för vuxenutbildningen i budgetpropositionen för 2005 konstaterar regeringen att det är färre män än kvinnor som deltar i vuxenutbildning, med undantag för kvalificerad yrkesutbildning och vuxenutbildning för utvecklingsstörda. Så har länge varit förhållandet trots insatser

med avsikt att höja andelen män i vuxenutbildning. Utbildningsresultaten visar också att män generellt har lägre betyg än kvinnor. I propositionen uppmärksammas också att få studier om kvinnors och mäns villkor inom vuxenutbildningen har gjorts, och regeringen anser att det är angeläget att öka kunskapen om hur jämställdheten kan stärkas inom vuxenutbildningen. Regeringen pekar vidare på att Myndigheten för skolutveckling har redovisat goda exempel på hur grund- och gymnasieskolor arbetar med jämställdhet och uppger att man avser att återkomma till myndigheten med ett liknande uppdrag inom verksamhetsområdet vuxnas lärande. Skolverket har dessutom fått i uppdrag av regeringen att föreslå förändringar i uppföljningssystemet av det offentliga skolväsendet för vuxna. Samråd skall ske med Myndigheten för skolutveckling samt Nationellt centrum för flexibelt lärande, och uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2005. Utskottet anser därmed att frågan är tillräckligt uppmärksammas.

Kvalificerad yrkesutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena avseende antalet platser i utbildningen och förändrade ansökningstider samt yrkandet om en översyn av utbildningen. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare fattade beslut och pågående insatser.

Jämför *reservationerna 6 (m), 7 (c) och 8 (m, fp) samt särskilt yttrande 2 (fp)*.

Motionerna

Fem motioner tar upp frågor som rör **utbudet av kvalificerad yrkesutbildning (KY)**. Moderaterna anser i motion 2004/05:Ub436 yrkande 5 att antalet studieplatser inom den kvalificerade yrkesutbildningen behöver öka med över 50 %. Centerpartiet menar i motion 2004/05:Ub275 yrkande 8 att antalet platser inom den kvalificerade yrkesutbildningen bör öka. Vidare efterfrågar man ökad flexibilitet och möjlighet att anpassa den kvalificerade yrkesutbildningen efter behov på den lokala arbetsmarknaden. I motionerna 2004/05:Ub429 (s) och 2004/05:Ub463 (s) föreslås att antalet platser inom den eftergymnasiala yrkesutbildningen ökas och att strukturen ses över. I motion 2004/05:Ub467 (s) begär motionärerna ett tillkännagivande om vikten av att ägna ökad uppmärksamhet åt den eftergymnasiala yrkesutbildningen då det finns ett stort behov av en sådan utbildning och då intresset att söka utbildningarna är högt.

I motion 2004/05:Ub399 (s) framhålls att kommunerna måste ges ordentliga förutsättningar, bl.a. tillräcklig planeringstid vid etablering av kvalificerade yrkesutbildningar; något som gäller särskilt för de mindre kommunerna. Motionärerna menar att **ansökningstiderna** därför behöver förlängas samt att

det slutliga beslutet om att en utbildning får etableras ges tidigare till utbildningsanordnarna.

En **översyn** av den kvalificerade yrkesutbildningen föreslås i motion 2004/05:Ub204 (m) där ersättningsnivåerna för de externa kurser som den kvalificerade yrkesutbildningen får betala till högskolor och universitet bör ingå.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

KY är framgångsrik i att utbilda kvalificerad arbetskraft, och andelen examinerade som får arbete direkt anslutning till sin utbildning är hög. Utskottet behandlade yrkanden avseende utökningen av den kvalificerade yrkesutbildningen i budgetbetänkandet för 2005 (bet. 2004/05:UbU1). Utskottet menade att omfattningen av utbildningen skulle vara på ungefär samma nivå 2005 som 2004. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag. Utskottet har ingen annan uppfattning nu men anser, liksom tidigare, att utbildningen på sikt bör stärkas (jfr bet. 2000/01:UbU14, rskr. 197). Vad gäller yrkandet om ett mer flexibelt system för att i ökad utsträckning kunna anpassa den kvalificerade yrkesutbildningen efter behovet på den lokala arbetsmarknaden behandlade utskottet ett motsvarande yrkande under förra riksmötet (bet. 2003/04:UbU8). Utskottet hänvisar, liksom tidigare, till den stora flexibilitet som det gällande regelverket för KY innebär. Eftersom varje kvalificerad yrkesutbildning initieras av en utbildningsanordnare, som kan vara en kommun, ett landsting, en högskola eller ett universitet, en enskild fysisk eller juridisk person, finns det goda förutsättningar för att lokala behov av yrkesutbildning kan bli tillgodosedda.

Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning har som mål att handläggningen av ansökningar skall vara effektiv. För 2004 var en målsättning att handläggningstiden skulle minska. För de två första ansökningstillfällena under 2004 halverades handläggningstiden enligt uppgift från myndigheten. Myndigheten skall också återrapportera till regeringen hur handläggningstiden förändras. I myndighetens årsredovisning för 2005 kommer det att finnas en analys av handläggningstiderna som också relateras till antalet ansökningar och rättssäkerheten i handläggningen. Utskottet anser att frågan om handläggningstider är tillräckligt uppmärksammat.

När det gäller yrkandet om en översyn av ersättningsnivåer inom den kvalificerade yrkesutbildningen anser utskottet att den pågående översynen av den eftergymnasiala yrkesutbildningen bör inväntas då även finansieringen av kvalificerade yrkesutbildningar kommer att ingå i den analys som arbetsgruppen skall lämna senast den 28 februari 2005.

Yrkeshögskola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå yrkandena om införande av en yrkeshögskola, bl.a. med hänvisning till pågående utredningsarbete. Jämför *reservationerna 9 (fp) och 10 (kd)*.

Motionerna

Förslag om införande av en **yrkeshögskola** förs fram av två partier.

Folkpartiet argumenterar i motion 2004/05:Ub378 yrkande 6 för införande av vad man kallar fackhögskolor. Dessa skall erbjuda kvalificerad yrkesutbildning och viss förberedelse för högre utbildning. Samma förslag förs fram i motion 2004/05:Ub354 (fp) yrkande 1. En lämplig lokalisering för en fackhögskola är enligt motionären Jönköpings län, gärna med Gnosjöregionen som ett viktigt centrum (yrkande 2). Jönköpings län föreslås dessutom i motion 2004/05:Ub286 (kd, m, fp, c) yrkande 4 som ett lämpligt etableringsområde för försök med regional yrkeshögskola.

Kristdemokraterna beskriver i motion 2004/05:Ub440 sitt förslag till yrkeshögskola. Man menar att det borde vara möjligt att inom nuvarande högskolelag och högskoleförordning inrätta en yrkeshögskola med både yrkesutbildningar och kortare yrkeskurser, t.ex. skall dagens KY bli en del av denna. (yrkande 7). Motionärerna menar vidare att yrkeshögskolan skall kunna välja olika utförare av utbildningen (yrkande 8). Där så är möjligt skall yrkeshögskolorna samlokaliseras med de regionala högskolorna (yrkande 9). Man menar vidare att en del av de resurser som i dag går till allmän utbyggnad av högskolan i stället bör tillföras yrkeshögskolan (yrkande 10). Motionärerna anser dessutom att det skall finnas möjligheter till övergångar mellan de olika utbildningsformerna, och en person med examen från yrkeshögskola skall kunna bygga vidare på sina studier inom högskolan och vice versa (yrkande 11). Kristdemokraterna menar slutligen i samma motion (yrkande 13) att det finns stora möjligheter att knyta industriforskningsinstitutet till yrkeshögskolorna. En sammanhållen yrkeshögskola skulle kunna innebära en vitalisering av industriforskningen och en koppling däremellan bör utredas enligt motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har behandlat frågan om införande av fackhögskolor och yrkeshögskolor vid ett antal tidigare riksmöten. Utskottet delar inte Kristdemokraternas uppfattning att en yrkeshögskola, såsom den beskrivs av motionärerna, skulle kunna rymmas inom nuvarande regler för högskolorna då utbildningarna är av olika karaktär och har skilda styrsystem. En yrkeshögskola som regleras av högskolelagen skulle enligt utskottets mening innebära undantag och specialregler. Utskottet anser, liksom tidigare (t.ex. i bet. 2003/04:Ub8),

att det är olämpligt att använda termen högskola om utbildning som inte omfattas av högskolelagen. Slutligen hänvisar utskottet åter till resultatet av den kartläggning och analys av utbudet av eftergymnasial yrkesutbildning som genomförs av en arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet och som skall presenteras senast den 28 februari 2005.

Vissa yrkesutbildningar för vuxna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå yrkandena om ytterligare satsningar på hantverksutbildning, utbildning med inriktning på företagande, undersköterskor samt vissa andra utbildningar.

Jämför *reservationerna 11 (m, kd)* och *12 (kd)*.

Motionerna

En rad motioner behandlar **hantverksutbildning**. I motion 2004/05:Ub294 (m) hävdar motionärerna att det råder stor brist på yrkesutbildade hantverkare och att detta kommer att bli än mer påtagligt om några år. Motionärerna efterfrågar en utbildningsreform så att vuxna kan erbjudas hantverksutbildning med lärlingslön eller studiemedel. I motion 2004/05:Ub249 (c) framhåller motionärerna att hantverksutbildningen måste uppvärderas och att hantverksyrkena måste säkerställas. Man pekar på att efterfrågan på duktiga hantverkare är stor och att det är viktigt att utbildningsväsendet svarar mot behovet. Vikten av att säkra hantverksyrkena understryks även i motion 2004/05:Ub262 (c) yrkande 1. Motionärerna menar vidare att det är nödvändigt att följa upp hantverksutbildningen genom att skapa en hantverkshögskola för att värna professionellt hantverk i framtiden (yrkande 2). Ett hantverksutbildningsprojekt föreslås i motion 2004/05:T335 (c) yrkande 10. Projektet skulle innebära att Skåne-regionen under tre år blir ett försöksområde med en utbildning som genomförs i nära samarbete mellan näringsliv, branschföreträdare och parterna på arbetsmarknaden samt Öresundsregionens danska aktörer inom yrkesutbildning. I motion 2004/05:Ub265 (s) hävdar motionärerna att hantverksyrkena är en del av framtidsyrkena och att de därför behöver ges ökad uppmärksamhet inom såväl gymnasieskolan som i den eftergymnasiala yrkesutbildningen.

Kristdemokraterna framhåller i motion 2004/05:N393 yrkande 28 att utbildning, kompetensutveckling och ständigt lärande kommer att vara ytterst centralt i framtiden. Redan i grundskolan bör utbildningen vara upplagd så att den uppmuntrar till ett entreprenöriellt förhållningssätt, och inom eftergymnasial utbildning och högskoleutbildning bör det finnas kurser med inriktning på **företagande**.

I motion 2004/05:So605 yrkande 14 menar Kristdemokraterna att möjligheterna bör ses över vad avser en differentierad **utbildningsatsning på**

undersköterskor som ger formell kompetens att hantera såväl läkemedel som demensvård.

Ett antal motioner som rör **vuxenutbildning i vissa andra yrken** har väckts. I motion 2004/05:Ub346 (fp) föreslås att utbildningar för poliser, tulltjänstemän och vissa räddningsarbetare samordnas under det första studieåret för att uppnå samordningsvinster. Studenterna skall senare kunna välja specialisering inom respektive område.

En musikinstrumentmakarutbildning utanför den kvalificerade yrkesutbildningen efterfrågas i motion 2004/05:Ub221 (kd). Motionären menar att regeringen i särskild ordning via lämpliga myndigheter och deras regleringsbrev bör initiera uppbyggnaden av en sådan utbildning.

I motion 2004/05:Ub377 (c) understryks behovet av att en riksrekryterande eftergymnasial yrkesutbildning för jord- och skogsbruket införs. Motionärerna menar att jord- och skogsbruket står för mycket av det som bedöms som viktiga framtidsfrågor och att en avgörande framgångsfaktor för näringen är kompetensförsörjningen.

I motion 2004/05:Kr254 yrkande 3 understryker Moderaterna att design i lika hög grad är en kultur- och näringspolitisk fråga som en utbildningsfråga. Motionärerna menar att det behövs utbildningar för att öka kunskapen om nya material, miljöanpassning av material och miljö känsliga produkter, utbildning för aktiva inom olika hantverksyrken och utbildning för att öka kompetensen hos andra yrkesgrupper som ingenjörer, ekonomer och andra beställare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Regeringen uppmärksammade redan hösten 2003 att nyrekryteringen till hantverksyrken under många år varit liten (prop. 2003/04:1), och genom beslut i riksdagen (bet. 2003/04:UbU1) tillfördes 3,8 miljoner kronor för att en försöksverksamhet med en tvåårig eftergymnasial lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken skulle kunna inledas 2004. Satsningen är tidsbegränsad till den 1 januari 2009. Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning utövar tillsyn över försöksverksamheten. Lärlingsutbildning till musikinstrumentmakare kan erhålla statligt stöd enligt förordningen (2004:167) om statligt stöd till försöksverksamhet med lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken. Utskottet finner ingen anledning att föreslå någon annan form av hantverksutbildning.

Beslut om att inrätta en viss yrkesutbildning skall normalt fattas av andra än riksdagen. Om det gäller en påbyggnadsutbildning i kommunala vuxenutbildningen är det i dag Skolverket som fastställer kursplan och kommunen som beslutar om anordnande, om det gäller en KY-utbildning är det Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning som både fastställer utbildningsplan och beslutar om medel efter ansökan från en anordnare, om det gäller en högskoleutbildning är det berört lärosäte som fastställer kursplaner och eventuell utbildningsplan och som avsätter medel från sitt anslag till grundläggande högskoleutbildning. Förslag om eftergymnasial yrkesutbildning för

jord- och skogsbruket samt för musikinstrumentmakarutbildning kan således föras fram till någon av dessa instanser. För närvarande finns ett antal utbildningar med anknytning till skogsbruk inom den kvalificerade vuxenutbildningen.

Utskottet har vid många tillfällen kommenterat motionsyrkanden om entreprenörutbildning (senast bet. 2003/04:UbU8). Skolan har stor betydelse för att lägga grunden till ett positivt förhållningssätt när det gäller entreprenörskap. Förmåga att lösa problem, initiativförmåga och förmåga att vara flexibel och kreativ är aspekter som betonas i samtliga läroplaner för skola och förskola (Lpfö 98, Lpo 94 och Lpf 94). I gymnasieskolan finns två nationella kurser, Småföretagande A (50 gymnasiepoäng) och Småföretagande B (100 gymnasiepoäng). Den senare kursen skall enligt kursplanen ge en helhetsbild av företagande från affärsidé till etablerad verksamhet i mindre företag, men även behandla entreprenörens roll i samhällets utveckling. Båda kurserna är valbara kurser. I propositionen *Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan* (prop. 2003/04:140) anförde regeringen att gymnasieskolans utbildningar bör förmedla kunskap som förbereder för såväl anställning som eget företagande och ett aktivt samhällsdeltagande. Ett entreprenörskapsperspektiv kommer därför att införas i gymnasieskolan där elevernas initiativförmåga, kreativitet och företagsamhet skall stimuleras. Kurser i entreprenörskap och liknande kan också förekomma i den kommunala vuxenutbildningen. Inom högskolan erbjuder det övervägande flertalet lärosäten kurser inom området entreprenörskap. Utskottet vill framhålla att det inte ankommer på riksdagen att fatta beslut om inrättandet av enskilda utbildningar.

Socialstyrelsen har med stöd av ett bemyndigande från regeringen utfärdat föreskrifter om hantering av läkemedel inom hälso- och sjukvården (SOSFS 2000:1). En sjuksköterska får genom delegering överlåta åt en annan befattningshavare att iordningställa eller administrera läkemedel under förutsättning att det är förenligt med en god och säker vård av patienten. Förutom utbildningen inom gymnasieskolan genomförs vård- och omsorgsutbildningar i form av uppdragsutbildning, upphandlad av arbetsgivarna, dvs. kommunerna, eller av länsarbetsnämnderna inom ramen för arbetsmarknadspolitiska program. För att förbättra förutsättningarna för kompetensförsörjning i vården och äldreomsorgen kommer en satsning att genomföras på kompetensutveckling för anställda med sammanlagt 1 050 miljoner kronor (prop. 2004/05:1, utgiftsområde 9).

Vad gäller samordning av utbildningen för poliser, tulltjänstemän och vissa räddningsarbetare menar utskottet att om utbildningsanordnarna önskar samarbeta kan detta göras utan beslut av riksdagen.

Utskottet behandlade motsvarande yrkande om utbildning på form- och designområdet under förra riksmötet (bet. 2003/04:UbU8). Utskottet framförde då att utbildning inom konstnärliga områden och hantverk bedrivs vid många folkhögskolor och studieförbund och hos ett stort antal enskilda utbildningsanordnare som får statligt stöd till kompletterande utbildningar.

Inom ramen för KY finns också utbildningar på dessa områden. Även inom högskolan finns ett utbud av fristående kurser inom området form och design. Utskottet vill understryka att beslut om utbudet av utbildningar fattas av respektive anordnare, en ordning som utskottet inte är berett att gå ifrån. Utskottet anser inte att det finns anledning för riksdagen att ta något initiativ i enlighet med motionsyrkandet.

Validering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena med hänvisning till Valideringsdelegationens arbete.

Motionerna

I motion 2004/05:Sf365 yrkande 6 föreslår Kristdemokraterna att ett nationellt valideringssystem införs för att värdera kunskaper som skaffats på annan väg än genom studier. Kristdemokraterna framhåller vidare i motion 2004/05:Ub471 yrkande 5 att möjligheten att validera kunskaper från såväl formellt som informellt lärande är avgörande för en framgångsrik vuxenutbildning. I motion 2004/05:Ub498 (s) menar motionären att processen för validering och samordning bör påskyndas. Ur nationell synpunkt är det viktigt att säkerställa likvärdighet, rättssäkerhet, kvalitet och legitimitet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Den 1 januari 2004 inrättades en valideringsdelegation som skall verka under åren 2004–2007 (prop. 2003/04:1, bet. 2003/04:UbU1). Delegationen skall i fråga om validering av vuxnas kunskaper och kompetens främja kvalitet, legitimitet och likvärdighet, bedriva och stödja utveckling av metoder och verksamhetsformer, stärka och främja ett regionalt samarbete, informera samt utforma förslag om vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att säkerställa en verksamhet med validering. I delegationen ingår företrädare för flera statliga myndigheter, Sveriges kommuner och landsting, LO, TCO m.fl. Utskottet anser att delegationens arbete bör avvaktas.

Svenskundervisning för invandrare (sfi)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionerna om konkurrensutsättning av sfi samt om uppläggning och innehåll av undervisningen. Utskottet hänvisar till pågående insatser och utredningsarbete.

Jämför *reservation 13 (m, fp, kd)*, *14 (m, fp, c)* och *15 (kd)*.

Motionerna

I fyra motioner föreslås system för att **konkurrensutsätta svenskundervisningen för invandrare (sfi)**.

Moderaterna understryker i motion 2004/05:Sf237 yrkande 10 vikten av en stärkt svenskutbildning och förespråkar ökad individualisering av undervisningen. En introduktionspeng föreslås som skall kunna användas för individuellt avpassad språk- och arbetsmarknadsutbildning. Pengarna skall följa individen till den utbildning den enskilde väljer, något som enligt motionärerna får till följd att konkurrensen mellan olika utbildningsanordnare ökar och därmed höjs kvaliteten på utbildningen. I motion 2004/05:Ub224 (m) hävdar motionärerna att det för att säkerställa en god utbildning måste finnas många alternativa utbildningsanordnare. För att ge individen valfrihet att utforma sin svenskundervisning på det sätt som passar henne eller honom måste undervisningen konkurrensutsättas. Ett liknande yrkande framförs i motion 2004/05:Ub246 (m) yrkande 1. Motionären hävdar att sfi-undervisningen måste centraliseras, individualiseras och intensifieras både vad gäller språkkunskaper och samhällskunskap. Detta kan göras genom att ett system med sfi-checkar införs, vilka ger individuell dragningsrätt för svenskundervisning efter behov vid valfri utbildningsinstitution.

Folkpartiet framhåller i motion 2004/05:Ub258 yrkande 28 att de sfi-studerande måste kunna välja mellan olika alternativ, t.ex. mellan universitet, folkhögskola, undervisning anordnad av kommunen eller av en privat anordnare. En sådan valfrihet kan uppnås genom att en sfi-peng införs, dvs. att resurserna till sfi-utbildningen följer med studenterna till de anordnare de väljer.

Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet yrkar på förändringar i **uppläggningsen av undervisningen i sfi**. Folkpartiet pekar i motion 2004/05:Ub209 yrkande 3 på att de kurser i svenska som de flesta invandrare har tillgång till långtifrån är utformade efter akademikernas särskilda behov. Enligt motionärerna bör specialutformade svenskkurser på olika nivåer erbjudas utländska akademiker. Kristdemokraterna menar i motion 2004/05:Sf365 yrkande 2 att svenskundervisningen behöver bli mer flexibel och individanpassad. Undervisningen måste enligt motionärerna kunna möta individer med en rad varierande behov och kunskaper. Motionärerna anser därför att det behövs olika utbildningsnivåer och möjlighet att läsa svenska som andraspråk på högskolenivå. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande till regeringen att det skall vara möjligt att språkundervisningen kombineras med arbete eller anpassade lärlings- och praktikplatser. Detta skulle enligt Kristdemokraterna inte bara främja språkinläringen utan även underlätta steget ut på arbetsmarknaden. Vidare bör en yrkesspecifik språkundervisning (yrkande 4) införas i form av branschriktade kurser med yrkesterminologi varvade med yrkesarbete. Centerpartiet hävdar i motion 2004/05:Sf360 yrkande 12 att sfi-undervisningen har ett antal brister och menar att kvaliteten måste höjas och att undervisningen bör bli mer individanpassad. Motionärerna menar också att

det är nödvändigt att finna former för praktik i offentlig sektor och i näringslivet.

I motion 2004/05:Ub246 (m) yrkande 2 föreslås att sfi-undervisning via TV, radio och Internet införs.

I motionerna 2004/05:So250 (m) yrkande 4 och 2004/05:Ub278 (s) föreslås att undervisning i **sex- och samlevnadsfrågor** bör ingå i sfi-undervisningen. Motionärerna menar att det finns ett behov av att ha en diskussion om de grundläggande värderingarna såsom mäns och kvinnors lika rätt och värde respektive om maktförhållandena mellan könen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Regeringen tillsatte i juni 2002 en utredare med uppdrag att pröva hur skolformen sfi kan förnyas och organiseras (dir. 2002:105). En av utgångspunkterna för utredningen var att öka möjligheterna att anpassa utbildningen och utbildningsmålen till individernas behov och förutsättningar. Sfi-utredningen har redovisat sina slutsatser i betänkandet *Vidare vägar och vägen vidare – svenska som andraspråk för samhälls- och arbetsliv* (SOU 2003:77). Utredningen har lämnat förslag om bl.a. huvudmannaskap och finansiering av utbildningen. Riksdagen bör avvakta regeringens beredning av ärendet. Utskottet vill dock peka på att kommunen, som är huvudman för sfi, enligt 13 kap. 9 § skollagen (1985:1100) kan uppdra åt andra att anordna sfi.

När det gäller svenskundervisning för utländska akademiker har Högskoleverket och Socialstyrelsen i mars 2003 lämnat en rapport till regeringen (*Översyn av system för godkännande av personer med viss högskoleutbildning från länder utanför EU/EES-området*, dnr S2004/2766/HS) där man föreslår att Migrationsverket skall kartlägga alla nyanländas utbildnings- och yrkesbakgrund och hur dessa vill använda sin kompetens i Sverige. Vissa utvalda universitet och högskolor bör enligt myndigheten få i uppgift att anordna reguljära kompletteringsutbildningar för utländsk hälso- och sjukvårdspersonal samt för lärare. De kompletterande studierna bör varvas med praktik och studier i svenska samt anpassas till varje individ. Rapporten utgör underlag för en arbetsgrupp med uppgift att se över reglering och system för godkännande av personer med utbildning från länder utanför EU och EES. Arbetsgruppen, som är interdepartemental, har tillsatts genom Socialdepartementets försorg och skall lämna sina förslag senast den 30 juni 2005.

De motionsyrkanden som tar upp behovet av att differentiera sfi efter deltagarnas olika behov och kunskaper är tillgodosedda genom den ändring av kursplanen för sfi (SKOLFS 2002:19) som regeringen utfärdat. Enligt denna finns det tre olika studievägar för sfi som riktar sig till elever med olika bakgrund, förutsättningar och studiemål. Även Sfi-utredningen lämnar förslag om sfi inom högskolan. Vad gäller yrkanden om praktik inom sfi behandlas också denna fråga av Sfi-utredningen. Utredningen menar att fokus inte bör ligga på just praktik utan föreslår att begreppet *Lärande i samhälls- och arbetsliv* (LISA) införs. Förslag lämnas om att kommunen får ett förstärkt åtagande att

inom sfi-utbildningen anordna LISA. Riksdagen bör avvakta beredningen av utredningens förslag. Utskottet vill även erinra om 9 § i sfi-förordningen om utbildningsanordnarens uppgift att i samarbete med arbetsförmedlingen verka för att undervisningen så snart som möjligt kan kombineras med sådan arbetsplatsorientering eller sådant förvärvsarbete som ger deltagaren möjlighet att träna sig i att tala svenska (SFS 1994:895).

När det gäller frågor som rör den praktiska uppläggnings av undervisningen av sfi är inte detta en fråga för riksdagen, och yrkandet om sfi-undervisning via TV, radio och Internet bör därför avslås av riksdagen.

Yrkanden om undervisning i sex och samlevnad inom sfi har tidigare behandlats av utskottet (senast i bet. 2003/04:UbU8). Utskottet pekade då på att undervisningen i sfi skall vila på de grundläggande värden som anges i läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). I läroplanen sägs att människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall gestalta och förmedla. Där sägs också att skolan skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de framförs. Utbildningen i sfi syftar enligt den nya kursplanen bl.a. till att eleverna skall få kunskap om och förståelse för det svenska samhällets grundläggande värderingar. Dessutom anförde utskottet att utbildningen i sfi enligt de nya kursplanerna syftar till kunskap om och förståelse av samhällets organisation och dess grundläggande värderingar för att underlätta elevens integration, aktiva medverkan i och bidrag till utvecklingen av samhällsliv, arbetsliv och kultur i Sverige. Mot denna bakgrund menar utskottet, liksom tidigare, att det både är naturligt och viktigt att frågor om sex och samlevnad och om jämställdhet tas upp i undervisningen inom sfi. Utskottet anser däremot inte att innehållet i utbildningen bör detaljstyras genom statsmaktsbeslut.

Vuxenutbildning för invandrare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå yrkandena om förändringar avseende vuxenutbildning för invandrare med hänvisning till pågående insatser.

Jämför *reservationerna 16 (m) och 17 (kd)*.

Motionerna

I motion 2004/05:Ub436 yrkande 8 hävdar Moderaterna att alla invandrare som vill måste ges möjlighet att kunna komplettera sina tidigare kunskaper. Det kan enligt motionärerna gälla språkkunskaper i svenska eller engelska respektive yrkeskunskaper inom exempelvis IT, elektronik och medicin.

Kristdemokraterna menar i motion 2004/05:Sf365 yrkande 5 att det är viktigt att skapa förutsättningar för riktigt arbete, praktik- och lärlingsplatser i stället för att förvara människor i olika utbildningar som inte leder någon vart.

Motionärerna hänvisar till en rapport från Integrationsverket där vuxenutbildningen omnämns som en "förvaringsplats" för invandrare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet delar uppfattningen att de som invandrat skall ha goda möjligheter att komplettera sina kunskaper för att kunna få ett arbete. Detta är möjligt, liksom för andra vuxna, genom t.ex. kommunala vuxenskolan, högskolan, folkhögskolor och arbetsmarknadsutbildningar. Utskottet utgår dessutom från att de förslag till förenklingar, som förbereds inom Regeringskansliet, för invandrare att komplettera sin akademiska utbildning kommer att förbättra situationen.

I Integrationsverkets rapport (Integration 2003) anges att resultatet av myndighetens granskning antyder att det finns föreställningar och rutiner hos myndigheter samt bristande prioriteringar hos kommuner, som får till följd att personer födda utomlands hamnar i vuxenutbildning i stället för i arbete. En förklaring kan vara att ansvariga myndigheter inte prioriterar uppgiften att bedöma den utländska kompetensen och att kommunala vuxenskolan utan validerade dokument gör till rutin att placera vederbörande på lägsta utbildningsnivå. Utskottet har behandlat frågan om validering tidigare i detta betänkande. När det gäller övriga åtgärder för att komma till rätta med de förhållanden som beskrivs av motionärerna menar utskottet att all vuxenutbildning självfallet skall vara relevant för den enskilde men konstaterar också att de rutiner hos myndigheter och kommuner som kritiserats inte är något som riksdagen har att besluta om.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå yrkanden om lärlingsutbildning, betyg inom folkbildning och utbildning i integrativ medicin.

Jämför *reservationerna 18 (m) och 19 (m, kd) samt särskilt yttrande 3 (fp)*.

Motionerna

Moderaterna framhåller i motion 2004/05:Ub436 yrkande 6 att det är hög tid att utforma en **lärlingsutbildning** där olika aktörer ges möjlighet att kreativt bidra till nya utbildningsformer. Lärlingsutbildningen skall avslutas med ett gesällprov eller motsvarande yrkesexamination. Utbildningen behöver inte syfta till att ge allmän behörighet till högskolan och utbildning för unga arbetslösa skall kunna ingå i verksamheten.

Kristdemokraterna vänder sig i motion 2004/05:Kr358 yrkande 14 mot att alternativa utbildningsanordnare, såsom **folkhögskolorna**, som driver utbild-

ning på grund- och gymnasienivå inte har rätt att sätta **betyg** på sina elever utan betygen måste sättas av en rektor inom kommunala vuxenskolan. Motionärerna föreslår att de utbildningsanordnare som planerar och genomför undervisningen bör ges rätten att utdela betyg.

I motion 2004/05:So432 (m, fp, kd, c) yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen skall uppdra åt Skolverket att utveckla utbildningar inom **integrativ medicin** i samråd med branschorganisationerna inom alternativ och komplementär medicin. Motionärerna pekar på att de utbildningar som får Skolverkets godkännande befrias från moms och att eleverna vid dessa utbildningar är berättigade till studiemedel från Centrala studiestödsnämnden. Det är orättvist och en klassfråga att vissa utbildningar betalas av den enskilde.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Lärlingsutbildning för vuxna förekommer dels som försöksverksamhet inom vissa hantverksyrken, dels i viss utsträckning inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen. Utskottet anser inte att det finns skäl att inom det reguljära utbildningsväsendet skapa ytterligare en lärlingsutbildning för vuxna.

Vad gäller yrkandet om betygssättning inom t.ex. folkhögskolorna har Skollagskommittén föreslagit att enhetliga bestämmelser som att lärare vid entreprenad får utföra den myndighetsutövning som hör till lärarens åligganden, såsom betygssättning, skall gälla även vuxenutbildningen. Riksdagen bör avvakta Regeringskansliets beredning av Skollagskommitténs förslag.

För att erhålla statligt stöd för en kompletterande utbildning, t.ex. integrativ medicin, krävs att utbildningen uppfyller kraven i förordningen (2000:521) *om statligt stöd till kompletterande utbildningar*. Det är utbildningsanordnaren som i ansökan till Skolverket skall visa att utbildningen är av ett sådant slag att den kan berättiga till statligt stöd eller till studiestöd för eleverna. Anordnaren skall t.ex. visa att utbildningen ger en särskilt kvalificerad kompetens inom ett yrkesområde. Vidare skall utbildningen vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund eller på beprövad erfarenhet. Vad gäller utbildning i integrativ medicin ankommer det således enligt ovan nämnda förordning på en anordnare att i ansökan till Skolverket redogöra för utbildningens innehåll, relevans etc. för att denna skall kunna bedömas av verket. Utskottet ser ingen anledning att frånga den nuvarande ordningen för bedömning av utbildningar.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Rätt till gymnasial vuxenutbildning (punkt 1) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub258 yrkande 29,

2004/05:Ub275 yrkande 6 och

2004/05:Ub471 yrkande 1.

Ställningstagande

Insatser för en stärkt vuxenutbildning och ett livslångt lärande bör göras tillgängliga även på gymnasienivå. Gymnasieutbildning är dessutom en självklarhet och nödvändighet inom de flesta yrken i dag. Vi menar att det bör införas en rättighet att läsa in gymnasiet som vuxen. De som inte har läst ett fullständigt program på gymnasiet skall ges rätt att läsa in en motsvarande utbildning som vuxen så att de når allmän behörighet för att läsa på högskolan. Många kommuner låter ändå vuxna läsa in en gymnasieutbildning, men vi menar att det inte skall behöva vara så att man måste bo på rätt ställe för att få studera. Eftersom många går ut gymnasiet utan fullständiga betyg är behovet av vuxenutbildning stort.

2. Översyn av vuxenutbildningen (punkt 2) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub275 yrkande 9,

2004/05:Ub440 yrkande 14 samt

2004/05:Ub471 yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Det är viktigt att det går att överblicka utbildningsstrukturen. Hur de olika utbildningsformerna inordnas i strukturen, hur de kan värderas om den studerande sedan vill läsa vidare och hur vissa av dessa finansieras är inte alltid helt klart. Vi anser att den översyn av vuxenutbildningen som inletts genom tillsättandet av en arbetsgrupp måste följas av en parlamentariskt sammansatt utredning med ett öppet mandat att förslå de förändringar som behövs. Strukturella förbättringar utifrån en genomtänkt strategi behövs för att bygga upp beständiga och hållbara strukturer. En infrastruktur för utbildning av vuxna som inrymmer alla typer av formell utbildning måste beslutas. En sådan strategi bör utarbetas av den parlamentariska utredningen.

3. Rätt till vuxenutbildning på grundläggande nivå för funktionshindrade (punkt 3) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub258 yrkande 26,

2004/05:Ub275 yrkande 14 och

2004/05:Ub479 yrkande 8.

Ställningstagande

Rätten till grundläggande vuxenutbildning bör gälla alla. Det är diskriminering av en grupp medborgare att vuxna som har gått i särskola som barn inte har samma rätt till grundläggande utbildning som andra vuxna. En sådan rätt måste omedelbart införas genom att den lagliga begränsningen undanröjs.

4. Tillgång till utbildning för funktionshindrade (punkt 4) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub471 yrkande 2

och avslår motion

2004/05:Ub504.

Ställningstagande

Människor med funktionshinder av olika slag skall ha lika möjligheter och samma rätt till en högkvalitativ utbildning som övriga medborgare. Jag anser att enskilda individers behov alltid skall tillgodoses utifrån vars och ens förutsättningar.

5. Jämställdhet (punkt 5) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub268 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

En del av verksamhetsmålet för vuxnas lärande innebär att alla vuxna skall ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja jämställdhet. En genomgång av de myndigheter som har ansvar för att bidra till att uppfylla jämställdhetsmålen för vuxnas lärande visar att detta ansvar inte har fått något genomslag i verksamheten. Målet är uppenbarligen för vagt formulerat och myndighetens uppdrag avseende jämställdheten i vuxenutbildningen måste därför förtydligas. Det måste tydligt framgå att de skall främja jämställdhet i tillgången till utbildning, inom utbildningen och genom utbildning. Jag anser också att Nationellt kompetenscentrum för vuxnas lärande, Encell, som har i uppdrag att främja samverkan, sprida kunskap, initiera projekt och bedriva forskning och utveckling med avseende på vuxnas lärande, bör få ett särskilt uppdrag att bedriva och initiera forskning och projekt om jämställdhet och vuxnas lärande samt att sprida kunskap om detta. För närvarande saknas helt hänvisningar till kön, jämställdhet, genus och liknande. Vidare anser jag att kunskap om genus och jämställdhet skall vara ett kvalitetskriterium för eftergymnasial yrkesutbildning. Kunskap om könsordningen, om kvinnors och mäns olika villkor och om feminism är lika viktig att tillägna sig inom en yrkesutbildning som i förskola, grundskola, gymnasieskola och högskola. Därför bör det göras ett tillägg om att utbildningarna även skall ge kunskap om genus och jämställdhet i förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildning respektive lagen om kvalificerad yrkesutbildning.

6. Utbudet av kvalificerad yrkesutbildning (punkt 6) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub436 yrkande 5

samt avslår motionerna

2004/05:Ub275 yrkande 8,

2004/05:Ub429,

2004/05:Ub463 och

2004/05:Ub467.

Ställningstagande

Vi föreslår en ökning av antalet studieplatser inom den eftergymnasiala kvalificerade yrkesutbildningen med över 50 %. Regeringens satsning har varit alltför liten. De nya platserna skall tillkomma utöver de som redan finns i påbyggnadsutbildningarna och kompletterande skolor.

7. Utbudet av kvalificerad yrkesutbildning (punkt 6) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub275 yrkande 8

samt avslår motionerna

2004/05:Ub429,

2004/05:Ub436 yrkande 5,

2004/05:Ub463 och

2004/05:Ub467.

Ställningstagande

Den kvalificerade yrkesutbildningen måste få ökade möjligheter att öka flexibiliteten och att anpassa sig efter behoven på den lokala arbetsmarknaden. KY-utbildningar har visat sig vara mycket effektiva i att få fler i arbete och därför bör antalet platser också öka, liksom den lokala möjligheten att göra förändringar i inriktning och i antalet platser per utbildning.

8. Översyn av den kvalificerade yrkesutbildningen (punkt 8) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub204.

Ställningstagande

Ett stort problem för huvudmännen i KY-utbildningen är att högskolor och universitet har ett beräkningssätt när de erbjuder externa kurser som gör att det reella timpriset blir mycket högt. Ofta ligger timersättningen på 2 500–4 000 kr i timmen. Samarbetet mellan KY-utbildningarna och högskolor och universitet är en av de viktiga nycklarna till framgång där kostnaderna för de externa utbildningarna har blivit ett allt större problem. En översyn av KY-utbildningarna bör initieras där ersättningsnivåerna ingår som en naturlig del.

9. Yrkeshögskola (punkt 9) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ub354 yrkande 1 och 2004/05:Ub378 yrkande 6 samt avslår motionerna 2004/05:Ub286 yrkande 4, 2004/05:Ub354 yrkande 2 och 2004/05:Ub440 yrkandena 7–11 och 13.

Ställningstagande

Vi anser att riktiga, reguljära fackhögskolor (yrkeshögskolor) – en svensk variant av de amerikanska *colleges* – skall införas. Fackhögskolorna skall erbjuda kvalificerad yrkesutbildning och viss förberedelse för högre utbildning. Efter genomgången kvalificerad yrkesutbildning skall studenten sedan ha möjlighet att vid ett universitet tillgodoräkna sig en del av poängen i kurser inom ett ämnesområde.

10. Yrkeshögskola (punkt 9) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub440 yrkandena 7–11 och 13

samt avslår motionerna

2004/05:Ub286 yrkande 4,

2004/05:Ub354 yrkandena 1 och 2 samt

2004/05:Ub378 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi vill utveckla och bredda synen på yrken mot större sammanhang, professionella områden med möjlighet till gränsöverskridanden. Den grundläggande högskoleutbildningen utgår i allt väsentligt från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Därmed borde det vara möjligt att inom högskolelag och högskoleförordning samla både yrkesutbildningar och kortare yrkeskurser. Kristdemokraterna föreslår en ny utbildningsform som benämns yrkeshögskola. Den skall vara en enhetlig utbildningsform av hög kvalitet. Yrkeshögskolorna skall kunna välja olika utförare av utbildningen. Vidare skall yrkeshögskolorna samlokaliseras med de regionala högskolorna där så är möjligt. Vad gäller dimensioneringen av yrkeshögskolorna menar vi att den stora efterfrågan av personer med yrkesinriktad kompetens som i dag finns i arbetslivet motiverar en relativt omfattande utbyggnad av yrkeshögskolans utbud. Vi vill föra över en del av högskoleplatserna till en ny yrkeshögskola föra att möta detta intresse. Det är också viktigt att det finns goda möjligheter att växla mellan olika former av utbildning. En person med examen från yrkeshögskolan skall kunna bygga vidare på sina studier inom högskolan och vice versa. Dessutom finns det stora möjligheter att knyta industriforskningsinstitut till yrkeshögskolan. En sammanhållen yrkeshögskola skulle kunna innebära en vitalisering av industriforskningen.

11. Utbildning med inriktning mot företagande (punkt 11) – m, kd

av Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:N393 yrkande 28.

Ställningstagande

Vi menar att utbildningen redan i grundskolan bör vara upplagd så att den uppmuntrar eleverna till ett entreprenöriellt förhållningssätt. Entreprenöriellt lärande ökar förmågan att ta initiativ, att ta ansvar, att fatta beslut och att samarbeta. Den eftergymnasiala utbildningen kan innebära ett mer omfattande samarbete mellan näringsliv och utbildningsväsende, t.ex. skulle folkhögskolor kunna satsa på kurser om företagande och om hur man startar eget företag. Även på universitets- och högskolenivå är det viktigt med kurser och utbildningar inriktade mot företagande och entreprenörskap.

12. Utbildning av undersköterskor (punkt 12) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So605 yrkande 14.

Ställningstagande

Det är angeläget att undersköterskornas roll uppvärderas. Kompetenskraven bör ses över och nya karriärvägar erbjudas för att göra ett av vårdens viktigaste yrken mera statusfyllt. Det finns därför anledning att se över möjligheterna till en differentierad utbildningssatsning på undersköterskor som ger formell kompetens att hantera såväl läkemedel som demensvård. Arbetet som undersköterska skall vara förenat med yrkesstolthet och arbetsglädje.

13. System för att konkurrensutsätta sfi (punkt 15) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ub224, 2004/05:Ub246 yrkande 1, 2004/05:Ub258 yrkande 28 och 2004/05:Sf237 yrkande 10.

Ställningstagande

För att säkerställa en god utbildning menar vi att sfi-undervisningen måste konkurrensutsättas. Språkkunskaper är viktiga för den enskilde, för möjligheten att få jobb, knyta sociala kontakter och klara sig på egen hand i sam-

hället. De som behöver sfi-undervisning har olika studievana och olika behov av inriktning och därför måste undervisningen individualiseras. Ett steg mot ökad individualisering är införande av ett system med sfi-checkar. Genom att resurserna till sfi-utbildningen följer med studenterna i ett sådant system kan de studerande få möjlighet att välja mellan alternativa anordnare.

14. Uppläggningsen av svenskundervisning för invandrare (punkt 16) – m, fp, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub209 yrkande 3 och

2004/05:Sf360 yrkande 12

samt avslår motionerna

2004/05:Ub246 yrkande 2 och

2004/05:Sf365 yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Vi anser att sfi-undervisningen har ett flertal brister. Kvaliteten måste öka och undervisningen bli mer individanpassad. Dessutom måste praktik integreras i språkundervisningen. Det är nödvändigt att man lokalt finner former för praktik i offentlig sektor och näringsliv. En möjlighet är att erbjuda plats i kommunala jobbpooler. Kurserna i svenska som de flesta invandrare i dag har tillgång till är långtifrån utformade efter akademikernas särskilda behov. Svenskundervisning för akademiker måste erbjudas till redan väl utbildade människor från deras första tid som invånare i landet. Den som vill och kan lära sig svenska på mycket kort tid och den som ställer stora krav på sig själv skall få chans att studera i egen takt och utan onödiga väntetider.

15. Uppläggningsen av svenskundervisning för invandrare (punkt 16) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Sf365 yrkandena 2–4

samt avslår motionerna

2004/05:Ub209 yrkande 3,

2004/05:Ub246 yrkande 2 och

2004/05:Sf360 yrkande 12.

Ställningstagande

Svenskundervisning för invandrare är en utbildningsform som är till för att ge varje enskild invandrare en god start i Sverige. Men som utbildningen har sett ut hittills är den inte skapad för den enskilde utan för kollektivet. Alla skall gå samma kurs och lära sig lika mycket oavsett om man är analfabet eller akademiker. Det har bl.a. resulterat i att de som kommit till Sverige helt utan eller med en låg utbildning kan gå flera år utan att klara sfi-kursen. Kristdemokraterna har länge krävt och arbetat för en mer flexibel och individanpassad svenskundervisning. Vi anser att svenskundervisningen måste kunna möta individer med en rad varierande behov och kunskaper. Därför behövs olika utbildningsnivåer, och det måste dessutom finnas en möjlighet för dem som har en akademisk bakgrund att läsa svenska som andraspråk på högskolenivå. Det skall också vara möjligt att språkundervisningen kombineras med arbete eller anpassade lärlings- och praktikplatser. Sådana platser skulle inte enbart främja språkinläringen utan även underlätta det fortsatta steget ut på arbetsmarknaden. Vidare anser vi att det skall finnas kurser med yrkesspecifik utbildning. Utbildningarna bör kunna anpassas till akademiker men också till lågutbildade i form av korta branschriktade kurser varvade med yrkesarbete. Varje kurs skall innehålla svenska med yrkesterminologi. Efter avslutad kurs och en tids arbete skall det vara möjligt att återkomma till en fortsättningskurs för att sedan eventuellt avancera inom yrket.

16. Vuxenutbildning för invandrare (punkt 18) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub436 yrkande 8

samt avslår motion
2004/05:Sf365 yrkande 5.

Ställningstagande

Alla som vill måste ges möjligheter att komplettera sina tidigare kunskaper. Det kan gälla språkkunskaper i svenska eller engelska respektive yrkeskunskaper inom exempelvis IT, elektronik och medicin. Formerna för validering av utländska utbildningar måste ses över och bli mer flexibla och trovärdiga.

17. Vuxenutbildning för invandrare (punkt 18) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2004/05:Sf365 yrkande 5
samt avslår motion
2004/05:Ub436 yrkande 8.

Ställningstagande

I Integrationsverkets senaste rapport talar man om dagens vuxenutbildning som en ”förvaringsplats” för invandrare. Enligt Långtidsutredningen har den svenska integrationspolitiken alltför länge varit inriktad på att ge nyanlända invandrare kompletterande utbildning i olika former. Utbildningen har haft svag koppling till individens förkunskaper och till den kompetens som arbetsmarknaden efterfrågar. Kristdemokraterna menar att det är viktigt att skapa förutsättningar för riktigt arbete och för praktik- och lärlingsplatser i stället för att förvara människor i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildningar som inte leder någonvart.

18. Lärlingsutbildning (punkt 19) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2004/05:Ub436 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att en modell för lärlingsutbildning bör utformas med ett fungerande kontaktnät mellan skolor och företag. Regelverket måste vara klart och informationen och marknadsföringen av verksamheten tydlig. Olika aktörer

måste ges möjlighet att kreativt bidra till nya utbildningsformer. En fungerande lärlingsutbildning måste bygga på en mer likvärdig ställning såväl mellan skola och företag som mellan teori och praktik.

19. Betyg inom folkbildningen (punkt 20) – m, kd

av Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr358 yrkande 14.

Ställningstagande

I dag har inte de alternativa utbildningsanordnare som driver utbildning på grund- eller gymnasienivå rätt att sätta betyg på sina elever utan betygen måste sättas av rektor vid den kommunala vuxenutbildningen. Vi anser att det är orimligt att inte de utbildningsanordnare som planerar och genomför undervisningen kan ges rätten att utdela betyg. För att öppna möjligheten för alternativa utbildningsanordnare att få betygssätta sina elever vill vi se friskolor även inom vuxenutbildningen.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i yttrandet.

1. Översyn av vuxenutbildningen (punkt 2) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Jag anser att den pågående analysen av utbudet av den eftergymnasiala yrkesutbildningen måste följas av en parlamentariskt tillsatt kommitté. Den rapport som kommer att lämnas av arbetsgruppen måste ses som ett första steg mot en mer omfattande utredning. I ett skriftligt frågesvar från december 2004 har dessutom vuxenutbildningsminister Lena Hallengren meddelat att hon kommer att ta ställning till frågor om former och tidsplan för det fortsatta arbetet efter att arbetsgruppen avslutat sitt arbete, något som enligt min mening pekar på att översynen av den eftergymnasiala yrkesutbildningen inte kan anses som avslutad i och med att arbetsgruppen lämnar sin rapport.

2. Utbudet av kvalificerad yrkesutbildning (punkt 6) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Vi anser att antalet platser i den kvalificerade yrkesutbildningen bör öka. I Folkpartiets budgetförslag för 2005 satsade vi 100 miljoner kronor mer än regeringen för att utbildningen skulle kunna byggas ut ytterligare. En nära arbetslivsanknuten utbildning med tydliga praktikinslag och med ett utbildningsinnehåll som svarar mot företagets behov av kompens är oerhört betydelsefull. Dessutom får en hög andel av de studerande arbete direkt efter avslutade studier. Intresset för att starta kvalificerad yrkesutbildning är stort, och för att klara efterfrågan bör antalet platser på KY-utbildningen öka.

3. Lärlingsutbildning (punkt 19) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Vi anser att en ny lärlingsutbildning bör införas. I Folkpartiets budgetförslag anslog vi 100 miljoner kronor för detta ändamål. Gymnasieungdomar är dåligt förberedda för yrkeslivet i dag, och därför bör en företagsanknuten lärlingsutbildning startas, där företagen kan få ersättning för att de tar emot lärlingar. Ett viktigt område för lärlingsutbildning är hantverksyrkena. Vi menar att försöksverksamhet med lärlingsutbildning skall få startas parallellt med utredningsarbetet om utformandet av lärlingsutbildningen inom gymnasiet och med Yrkesutbildningsdelegationens utredningsarbete.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2004

2004/05:Ub204 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen begär att regeringen låter göra en översyn av KY-utbildningarna i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:Ub209 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om specialutformade svenskkurser på olika nivåer för utländska akademiker.

2004/05:Ub221 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till inrättandet av en samlad musikinstrumentmakarutbildning med hög internationell klass i Sverige.

2004/05:Ub224 av Marietta de Pourbaix-Lundin och Inger René (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konkurrensutsättning av svenskundervisning för invandrare.

2004/05:Ub246 av Göran Lindblad (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa ett system med sfi-checkar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa sfi-undervisning via TV, radio och Internet.

2004/05:Ub249 av Birgitta Carlsson och Kenneth Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppvärdera och säkerställa hantverksyrkenas fortlevnad.

2004/05:Ub258 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vuxna utvecklingsstörda skall ha samma rätt att delta i vuxenutbildning på grundläggande nivå som vuxna utan utvecklingsstörning.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en sfi-peng.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den som inte läst in ett fullständigt gymnasieprogram skall ges rätt att läsa in motsvarande utbildning som vuxen.

2004/05:Ub262 av Rigmor Stenmark och Birgitta Carlsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkra hantverksyrkena i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en hantverkshögskola.

2004/05:Ub265 av Christin Hagberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hantverksinriktad yrkesutbildning.

2004/05:Ub268 av Britt-Marie Danestig m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förtydliga och utöka myndigheternas ansvar för jämställdhetsmålen för vuxnas lärande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Nationellt kompetenscentrum för vuxnas lärande (Encell) skall bidra till kunskapsutveckling om jämställdhet samt till vuxnas lärande.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kunskap om genus och jämställdhet skall vara ett kvalitetskriterium för eftergymnasial yrkesutbildning.

2004/05:Ub275 av Sofia Larsen m.fl. (c):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av det livslånga lärandet i vuxenutbildning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ha ett mer flexibelt system för att kunna anpassa KY-utbildningar efter behov på den lokala arbetsmarknaden.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en översyn av och en samordning mellan de eftergymnasiala yrkesutbildningarna.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ge personer med särskoleutbildning tillträde till vuxenutbildningen.

2004/05:Ub278 av Anders Bengtsson och Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra samlevnadsundervisning till en obligatorisk del av sfi.

2004/05:Ub286 av Maria Larsson m.fl. (kd, m, fp, c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta Jönköpings län bli försöksområde för etablerande av en regional yrkeshögskola.

2004/05:Ub294 av Cristina Husmark Pehrsson och Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av hantverksutbildning för vuxna.

2004/05:Ub346 av Runar Patriksson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar i dagens utbildningar för poliser, tulltjänstemän samt vissa räddningsarbetare.

2004/05:Ub354 av Tobias Krantz (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av svenska yrkes- eller fackhögskolor ("colleges").
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en lämplig lokaliseringsregion för en av dessa yrkes- eller fackhögskolor ("colleges") skulle vara Jönköpings län, gärna med Gnosjö-regionen som ett viktigt centrum.

2004/05:Ub377 av Jan Andersson och Eskil Erlandsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör utarbeta ett förslag för hur behovet av riksrekryterande postgymnasial yrkesutbildning för jord- och skogsbrukets behov skall täckas.

2004/05:Ub378 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa svenska fackhögskolor ("colleges").

2004/05:Ub399 av Anita Jönsson och Bo Bernhardsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokalisering av kvalificerade yrkesutbildningar.

2004/05:Ub429 av Kerstin Andersson och Christer Skoog (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den eftergymnasiala yrkesutbildningen.

2004/05:Ub436 av Anders G Högmark m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsningar på den kvalificerade yrkesutbildningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en företagsinriktad lärlingsutbildning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kompletterande utbildning för invandrare.

2004/05:Ub440 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att all eftergymnasial kvalificerad yrkesutbildning samlas i en ny utbildningsform: yrkeshögskolan.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att yrkeshögskolor som huvudmän skall kunna välja olika utförare av utbildningen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att yrkeshögskolorna samlokaliseras med de regionala högskolorna där så är möjligt.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en del av de resurser som i dag går till allmän utbyggnad av högskolan tillförs yrkeshögskolan.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheter till övergångar mellan de olika utbildningsformerna.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda kopplingen mellan yrkeshögskola och industriforskningsinstitut.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inriktningen av översynen av de eftergymnasiala yrkesutbildningarna.

2004/05:Ub463 av Johan Löfstrand m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över tillgången på och strukturen för kvalificerade yrkesinriktade utbildningar.

2004/05:Ub467 av Nils-Göran Holmqvist m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att ägna ökad uppmärksamhet åt den eftergymnasiala yrkesutbildningen.

2004/05:Ub471 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten till gymnasieutbildning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om handikappades möjligheter till vuxenutbildning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en stabil infrastruktur för vuxenutbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en strategi för vuxenutbildning.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om validering.

2004/05:Ub479 av Inger Davidson m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten till utbildning vid särvtux.

2004/05:Ub498 av Anneli Särnblad och Per Erik Granström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att påskynda processen för validering och samordning.

2004/05:Ub504 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utvärdering skall ske av utbildningsinsatser för funktionshindrade.

2004/05:Sf237 av Per Westerberg m.fl. (m):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av stärkt svenskutbildning och lägre trösklar till arbetsmarknaden.

2004/05:Sf360 av Birgitta Carlsson m.fl. (c):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra och individualisera sfi-undervisningen.

2004/05:Sf365 av Sven Brus m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en flexibel och individanpassad svenskundervisning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kombinera svenskundervisning med praktik-/lärlingsplats eller arbete.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om yrkesspecifik språkundervisning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vuxenutbildningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa ett nationellt valideringssystem.

2004/05:So250 av Marietta de Pourbaix-Lundin och Inger René (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att undervisning i sex- och samlevnadsfrågor bör ingå i sfi-undervisningen.

2004/05:So432 av Anne Marie Brodén m.fl. (m, fp, kd, c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppdra åt Skolverket att utveckla utbildningar inom integrativ medicin i samråd med branschorganisationerna inom alternativ och komplementär medicin, vidare att de utbildningar som får Skolverkets godkännande befrias från moms och att eleverna vid dessa utbildningar är berättigade till studiemedel från CSN.

2004/05:So605 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en differentierad utbildningssatsning på undersköterskor.

2004/05:Kr254 av Kent Olsson m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningen inom form- och designområdet.

2004/05:Kr358 av Kenneth Lantz m.fl. (kd):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betygssättning av grund- och gymnasiekurser anordnade inom folkbildningen.

2004/05:T335 av Johan Linander och Lars-Ivar Ericson (c):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hantverksutbildningsprojekt i Skåne.

2004/05:N393 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning och kompetensutveckling samt behovet av inriktning på företagande och entreprenörskap.